

Barvy duhy

„Už zase,“ povzdychl si v duchu Milton Abelha, když šlápl do odporné kaluže před svou plechovou chatrčí nacházející se v jedné z nejcivilizovanějších částí okrsku Cazenga. Z louže tvořené močí a šedivou vodou vystoupil, pohlédl dolů a uviděl svůj obraz, narušený kruhy na hladině. Čím déle se díval, tím jasnější mu ten obraz připadal. Viděl oplácaného devatenáctiletého chlapce s širokým nosem a světle hnědýma očima, které na chlapce jeho věku vypadaly příliš dospěle a smutně. Neměl je rád, protože mu připomínaly oči jeho otce. Rok někde bojoval, v pětadvaceti skončil s amputovanou nohou a pěti dětmi na krku a nikdy ničeho nedosáhl. Milton celý život snil o tom, že bude jiný a že bude žít takový život, jakého je hoden — zkrátka podobný život, jaký vede Marc Nightingale.

A několik hodin později stál na svém „place“ nedaleko benzinové stanice ve středu Luandy a čekal, až si od něj některý zákazník nechá umýt auto. Přemýšlel o své budoucnosti, zíral na silnici plnou aut uvízlých v dopravní zácpě a v duchu si maloval zářné zítřky. Umývání aut vnímal jen jako prostředek, jak si našetřit na budoucnost. Důvod, proč tu stojí, měl však své kořeny v době před osmi lety, když už jedné benzinové stanice ucítil pach benzínu.

Společně s kamarády pak do kapaliny barvy duhy namáčel hadry a vdechoval její výpary. Dodávalo jim to úžasný pocit svobody, srdce jim divoce tloukla a svýma očima vnímali krajiny mimo tento svět. Vzpomínal si, jak si vůbec nic neuvědomoval, jak byl vlastně úplně vyprázdněný a zažíval jenom úchvatné halucinace. Jel by v tom asi pořád, nebýt Pedrovi smrti. Ten se jako třináctiletý jednou sjel na veřejnosti a koupil to kulkou přímo do hlavy. Ještě šest let poté si Milton živě pamatoval, jak Pedro hlavou padá na chodník a lebka mu praská jako skořápka kokosu. Pro ostatní to bylo velké varování a Milton si toho dne předsevzal, že čichat už nebude, naopak že jednoho dne bude pomáhat dětem v podobné situaci, aby je nepotkala taková smrt.

„Kolik,“ zeptala se nedbale asi třicetiletá Portugalka.

„Dvě stě kwanz, paní,“ odpověděl Milton v naději, že bude souhlasit a vyplatí mu požadovanou odměnu. Chvilí se kochala jeho zoufalým pohledem, pak mu s pohrdlivým úsměvem dala stovku a odjela.

Tu a tam se vydal do Unicef, kde bral jakoukoli menší práci. Buď myl auta zaměstnancům nebo roznášel poštu a dopisy. Měl tak pocit, že organizaci usnadňuje její pomoc potřebným Angolanům a zároveň se cítil užitečný. Viceprezidentem organizace v Luandě byl již zmíněný doktor Mar Nightingale. Organizaci zcela změnil, takže ve srovnání s dobou, kdy do ní nastoupil, teď vypadala úplně jinak. Nejprve zvýšil její atraktivitu pro sponzory, vybudoval nové sídlo a provedl řadu dalších velmi užitečných změn, které si Milton právě teď nedokázal vybavit. Z těchto důvodů k němu pociťoval značný respekt a při vzájemných setkáních cítil ostych. Stejně tomu bylo i tentokrát.

„Dobrý den, pane Nightingale. Neměl byste pro mě dneska nějakou práci?“

„Ahoj, možná jo. Právě nám dorazilo několik pytlů s kukuřicí pro vesničany u Cucy,“ prohodila vysoká bruneta s tmavými brýlemi na očích.

„Můžeš mi pomoci s těmi pytli.“

A tak šel. Marc řídil, Milton seděl vzadu na korbě a dával pozor na jídlo, které by tak rád rozdál chudým lidem. Zhruba po třech hodinách jízdy pick-up zastavil v malé aglomeraci nuzných příbytků. Soudě podle stromů, které měly buď polámané větve nebo ležely vyvrácené na zemi, to vypadalo, že místní postihla nějaká katastrofa.

Marc si šel do místního supermarketu něco koupit, Milton zůstal venku a hlídal potraviny. Po pár minutách k němu se zvědavým pohledem přistoupila mladá dívka v ošuntělých šatech. Působila plaše, pomalými, opatrnými kroky se přibližovala k cizímu muži sedícímu na korbě mezi pytli kukuřice. Milton si říkal, že musí mít obrovský hlad – nejen podle toho, jak vypadala, ale hlavně podle očí. Byly černé jak uhel a zračila se v nich laskavost, ale taky zoufalství. Neváhal ani chvíli a podal dívce lusk kukuřice. Ačkoli mu za ni ani nepoděkovala, její široký úsměv a vděčný pohled jeho touhu pomáhat naplno uspokojil. Dívka odešla a Milton na korbě osiřel. Po nějaké chvilce se však vrátila a přivedla s sebou asi dvacet kamarádů. Děti obklopily auto a na Milтона zíraly, jako by to byl nějaký bůh. On se tak ale rozhodně necítil. Díval se na děti a měl naléhavý pocit, že ho potřebují. Jeho pohled z korby vozu úplně změnil to, jak vnímal charitu. Do té doby byl vždycky někde dole a teď se najednou stal někým, ke komu děti vzhlíží, a jasně si uvědomoval, že jeho morální odpovědností je jim pomoci a dát jim, kolik může. Věděl, že dělá správnou věc a díky tomuto pocitu si byl jistý. Vzal několik lusků a ty vtiskl do rukou asi dvanáctileté dívce, která měla v šátku kolem útlého pasu svého malého bratříčka, ještě batole. Poděkovala mu a pokorně odešla. Ale pak tu byly další, vypadaly stejně hladově a zoufale jako ty, před nimi. S radostí jim rozdál všechnu kukuřici z prvního pytle a asi by pokračoval dál, kdyby z obchodu zrovna nevyšel pan Nightingale a zlostně nezačal na svého svěfence křičet.

„Miltone! Co to sakra děláš?“

„Jen jsem rozdával kukuřici chudým, stejně jako byste to udělal vy,“ bránil se zmatený Milton.

„A řek jsem ti snad, abys to udělal? Kdo teď podle tebe zaplatí třetinu té kukuřice? Jak dostanu zpátky ty peníze za ten pytel?“

„Peníze?“ zeptal se Milton, jehož ještě víc mátl rostoucí vztek jeho nadřízeného. „Já myslel, že jste charita. A charita přece neprodává, ale dává.“

„Samozřejmě, že dáváme, ale taky občas prodáváme.“

„Ale já si myslel, že ty pytle... že to je dar.“

„Ano, byl to dar, ale to neznamená, že na nich nemáme něco vydělat.“

„Já jim chtěl jenom pomoci.“

„Ano, chlapče, jenže čistě pomáhat někdy není to nejsprávnější. Jestli chceš působit jako filantrop, musíš se chovat jako byznysman. Nemůže jen slepě všechno rozdat a nic si nevzít. Musíš si vzít i pro sebe. Peníze, který získáš, jsou pro tebe motivace a pak pracuješ ještě líp. To neznamena, že jsi něco jako žoldák, prostě se jen chováš chytře.“

„Ale není dostatečnou motivací, že pomáháme potřebným lidem? Neměl byste to dělat pro děti?“

„No tak, Milton, takhle naivní přece nejsi, ne?“ zeptal se boháč.

„Samozřejmě ne, pane,“ odpověděl zklamaně chlapec.

„Dobře, takže čekám, že mi zítra přineseš pět tisíc kwanz.“

„Pět?“ vydechl Milton tónem člověka, kterému je už všechno na světě jedno.

„Ano, pět, Milton. Ty peníze jsem měl vydělat a tys to rozházel. Takže mi dlužíš. A nebuď z toho tak špatnej, je to pro dobrou věc. Teď nasedni, jedeme,“ vyzval ho Marc a s hlasitým smíchem zabouchl dveře své toyoty.

Pak jeli do velkého domu, v němž Marc úspěšně prodal zbylé dva pytle kukuřice nějakému místnímu podnikateli. Zatímco si potřásali rukama a vtipkovali, Milton přemýšlel o tom, kde jen asi sežene těch pět tisíc kwanz.

Vrátili se, černé nebe pokryté hvězdami se klenulo nad celou Luandou a baculatý hoch šel domů. V ruce držel špinavou láhev od Coca-Coly naplněnou kapalinou barvy duhy.

Přeložil Ladislav Nagy